

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Erdős György Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Erdős György) által képviselt felperesnek, dr. Hajdú Krisztina ügyvéd által képviselt alperes ellen, kölcsön visszafizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2008. november 11. napján kelt 27.P.22.196/2007/26. sorszámú ítélete ellen, az alperes részéről 29. sorszám alatt benyújtott fellebbezés, és a felperes részéről Pf.4. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi bíróság a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint + ÁFA fellebbezési eljárási részperköltséget, az állam javára külön felhívásra 120.000 (százhuszezer) forint csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket, míg az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 180.300 (száznolcvanezer-háromszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében 6.190.400 forint tőke és annak kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest kölcsön jogcímén. Kérelme indokául előadta, hogy az alperes a vele kötött kölcsönszerződésekből eredő fizetési kötelezettségének csak részben tett eleget, ezidáig tarozásából mindösszesen 1.078.000 forintot fizetett meg részére, amelyet a kölcsönkövetelés kamatába számolt el.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, figyelemmel azon állítására, hogy a csatolt átvételi elismervények tanúsága szerint a kölcsönök teljes összegét visszafizette a felperes részére. Az alperes az első tárgyaláson a felperes által hivatkozott kölcsönszerződések megkötését teljes körűen elismerte, utóbb azonban előadását úgy módosította, hogy a 2001. február 26. napján forintban kötött kölcsönszerződések közül a 680.000 forint kölcsönre vonatkozó szerződés megkötését ismerte el, amely alapján - állítása szerint - igazoltan csupán 650.000 forint kölcsönt vett fel.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 3.005.171 forintot, ebből 2.500.000 forint után 2005. január 22. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 1/3-át 15%-kal meghaladó mértékű késedelmi kamatát, valamint 30.360 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 110.712 forint le nem rótt kiegészítő kereseti illetéket, míg az alperest, hogy fizessen meg az államnak 75.000 forint le nem rótt kiegészítő kereseti illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a felek a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti szóbeli, illetve írásbeli kölcsönszerződéseket kötöttek. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek között 2001. február 26. napján 5.420 DEM és 5.720 USD vonatkozásában kamatmentes kölcsönszerződés jött létre azzal, hogy azt az alperes 2002. február 26. napjáig valutában köteles visszafizetni. Ugyanezen a napon a felperes írásbeli kölcsönszerződés alapján 680.000 forintot adott kölcsön kamatmentesen az alperesnek azzal, hogy az alperes a kölcsönt 2001. április 5. napjától minden hónap 5. napjáig havi 15.000 forintos részletekben köteles visszafizetni azzal, hogy a teljes elszámolás 2002. február 26-án esedékes. Rögzítette, hogy a peres felek ugyanezen a napon szóbeli kölcsönszerződést kötöttek, miszerint a felperes további 650.000 forint kölcsönt nyújtott az alperesnek mint adósnak 2001. december 23. napjáig. Az ítélet szerint a felek 2001. április 12. napján újabb írásbeli kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján a felperes 2,5 millió forint kölcsönt nyújtott az alperesnek 2002. április 12. napjáig évi 375.000 forint kamatfizetési kötelezettség mellett, amely kamat összege 2001. szeptember 12. napján volt esedékes. Az elsőfokú bíróság az alperes által csatolt okiratok alapján megállapította azt is, hogy a kölcsönszerződésekbe foglalt fizetési kötelezettségének az alperes részben eleget tett.

A felperes a kölcsön visszafizetését igazoló okiratok közül kétségbe vonta a 2005. január 21. napján kelt átvételi elismervény valódiságát, amely szerint az alperestől törlesztés címén 4 millió forintot vett volna át. A felperes állította, hogy az okiraton szereplő aláírása a szöveg nyomtatott részére vonatkozik és az az alatt szereplő 4 millió forint átvételét igazoló kézzel írott szöveg az ő aláírását követően az alperestől került rá az okira. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a nyomtatott szöveg elnevezése valóban megállapodásra utal, azonban tartalma szerint az az alperes egyoldalú jognyilatkozatának, illetőleg kötelezettség vállalásának tekinthető, amelyet a felperesnek nem kellett aláírnia. Jelentőséget tulajdonított az elsőfokú

bíróság annak is, hogy egyéb okiratokon az aláírásra szolgáló részen a felek neve egymás mellett és aláírói minőségüket egyértelműen megjelölve található. Kiemelte, hogy más esetekben is előfordult, hogy ugyanazon okira egymás alá írva különböző időben készítettek a felek jognyilatkozatokat. Mindezek figyelembe vételével az elsőfokú bíróság arra következtetésre jutott, hogy a felperes aláírása nem az alperes aláírásával egyidejűleg keletkezett, amely tény az okiratok dátumozása is megerősített. Ezért a bíróság ezen okiratot bizonyítékként ítélezése alapjául elfogadta, utalással a Pp. 199. §-ára és a Pp. 206. §-ára. Az elsőfokú bíróság az alperesi törlesztéseket a Ptk. 290. § (1)-(2) bekezdése, illetve a Ptk. 293. §-a szerint számolta el. A 2002. február 26. napján lejárt devizakölcsön vonatkozásában kiemelte, hogy ezt a tartozását az alperesnek valójában valutában kellett volna megfizetnie, ehelyett a fizetés ténylegesen forintban történt, melyet a felperes elfogadott, így a bíróság nem látta akadályát annak, hogy az elszámolást a kölcsön vonatkozásában is elvégezze. A Ptk. 231. § (2) bekezdésére figyelemmel az elsőfokú bíróság a teljesítés napján, azaz 2005. január 21. napján a Magyar Nemzeti Bank honlapján közzétett hivatalos árfolyammal számolt, amely összegek után fizetendő késedelmi kamat mértékét a 4% LIBOR kamattal egyezően állapított meg. A fennmaradó összeget a 2002. április 12. napján lejárt 2,5 millió forint kölcsönre számolta el, így ezen összeg után a 2004. december 31-ig a Ptk. korábban hatályos 301. § (2) bekezdése alapján 15+11%, azaz 26%-os kamatot számolt, míg ezt követően a késedelmi kamat mértékét a 2005. január 1-jétől hatályos szabályozás szerint, a 15%-os ügyleti kamatot a jegybanki alapkamat 1/3-ad részével megemelt mértékben határozta meg. Perköltség tárgyában pervesztesség-pernyertesség arányában határozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezéssel, míg a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló tények alapján a tényállást részben tévesen állapította meg, melyből téves következtetésre jutott és ítéletében több helyen téves jogszabályt alkalmazott. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság első tárgyalására szóló idézés kézhezvétele és a tárgyalás megtartása között a törvényben írt tárgyalási időköz nem volt meg, ezért kérte is a tárgyalás elhalasztását, mely kérelemnek az elsőfokú bíróság nem adott helyt. Ezért a keresetpontosításra vonatkozó személyes nyilatkozatát csupán a jegyzőkönyv kézhezvételét követően tudta megtenni. Csupán ezt követően tett előadást a tekintetben, hogy melyik kölcsönügyletet vitatja. Állította, hogy a 2001. február 26. napján aláírt 680.000 forint kölcsön átadását tartalmazó okirat és a 650.000 forint átvételét igazoló átvételi elismervény ugyanazon kölcsönügylet két okirata és valójában csak egyszer történt meg részére 650.000 forint átadása. Megismételte az elsőfokú bíróság előtt tett előadását, miszerint a 680.000 forint kölcsönadást tartalmazó okirat elkészítését követően a felperes csupán 650.000 forint összeget tudott részére átadni a korábbi megállapodásukban foglaltaknál rövidebb időre, ezért készült külön átvételi elismervény a kevesebb összeg átadásáról. Kiemelte, hogy a felperes nem

bizonyította a 680.000 forint részére történő átadását. Fenntartotta azon előadását is, hogy az idegen pénznemben felvett kölcsönt idegen pénznemben kell visszafizetni. Állította, hogy 2002. február 20. napján visszafizetett a felperesnek 5.720 USD-t, amely tényre tekintettel az alperesi teljesítés elszámolására a Ptk. 290. § (1) bekezdését kell alkalmazni, az első fokon eljáró bíróság által alkalmazott Ptk. 290. § (2) bekezdés a) pontja helyett. Ezért szerinte tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperesi teljesítésből a 2.500.000 forint kölcsöntartozás rendezését megelőzően számolta el az alperes teljesítését a devizakölcsönökre. Előadta, hogy a helyes elszámolási mód szerint az alperes először a ténylegesen átvett 650.000 forint tartozást kezdte törleszteni, majd a 2.500.000 forint összeget fizette vissza, végül a devizakölcsönét egyenlítette ki. Hangsúlyozta: a Ptk. 290. § (1) bekezdése alapján az alperesnek mint kötelezettnek joga volt eldönteni, hogy a teljesítéseit mely tartozás rendezésére kívánja fordítani.

Megítélése szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor V. által megfizetett 160.000 forint összegből csak 120.000 forint összeget ismert el alperesi teljesítésként annak ellenére, hogy a felperes és V. tanú egybehangzó nyilatkozata szerint a felperes 160.000 forint összeget kapott alperes megbízásából a tanútól. Szerinte az a tény, hogy a felperes ezt követően visszaadott ezen összegből 40.000 forint összeget kölcsön vagy ajándék címén V.-nak, nem érintheti az alperesi teljesítést, ez az elszámolás a felperes és V. közötti jogviszony alapján értékelhető.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a devizakölcsönök vonatkozásában a 4% LIBOR kamattal egyezően állapította meg az általa fizetendő késedelmi kamat mértékét. Állította, hogy a 2002-2004 években a LIBOR mértéke egyszer sem érte el a 4%-ot. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen számolt a 2.500.000 forint kölcsönre 2004. december 31-ig a Ptk. 301. § (2) bekezdésére hivatkozással 15+11% késedelmi kamatot, ugyanis ezen jogszabály szerint a 15%-os ügyleti kamaton felül 4%, összesen 19% kamatot kellene megfizetnie.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő az alperes javára megállapított 4 millió forint tőketartozás visszafizetése és annak 2005. január 21-től járó kamatai vonatkozásában. A másodfokú tárgyaláson csatlakozó fellebbezését akként tartotta fenn, hogy a már eddig megítélt marasztalási összegben felül a bíróság „kötelezze az alperest további 3.000.000 forint és ennek késedelmi kamatai megfizetésére”. A másodfokú eljárás során is tagadta, hogy az elsőfokú ítélet szerinti 4.000.000 forint törlesztő részletet a felperestől kézhez vette volna. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának ezen része fikciókon alapul, amely sérti a Pp. 206. §-át. Hivatkozása szerint a nyomtatott szövegezésű megállapodás kizárólagosan mindkét fél aláírásával jöhetett létre. Állította, hogy az alperes egy nappal későbbi dátummal, a két aláírás közé saját kezűleg beírta a felperesi elismerést. Utalt arra, hogy az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi írásszakértői véleménnyel a kérdéses okirat keletkezésének körülményeit nem lehetett bizonyítani. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, figyelemmel a fellebbezésében foglaltakra.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság iratai alapján megállapította, hogy a bíróság az alperesi fellebbezésben foglaltakkal egyezően, valóban megsértette a Pp.-nek az első tárgyalás kitűzésére vonatkozó szabályait. Mivel a bíróság az ügyben több tárgyalást tartott, így az alperes még sem volt elzárva védekezése előterjesztésétől. Ezért a másodfokú bíróság ezen okból nem találta szükségesnek az ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (2) bekezdésére figyelemmel.

A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy a 680.000 forint összegű kölcsönről szóló okirat és a 650.000 forint átvételét igazoló elismervény ugyanazon ügyletet takarja-e? Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felek között kétszer 650.000-650.000 forint erejéig jött létre kölcsönszerződés, ugyanis az alperes az ellentmondásában és az első tárgyaláson nem vitatta a 2001. február 26-i átvételi elismervényekben foglaltakat. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása azonban e tekintetben nem teljes mértékben helytálló, ugyanis az alperes a fizetési meghagyás ellen benyújtott ellentmondásában a fizetési meghagyásban foglaltakat mind jogalap, mindösszezszerűség tekintetében vitatta, állította, hogy a fizetési meghagyásban megjelölt összegekkel az engedményesnek nem tartozik, az engedményezési szerződésben megjelölt összegeket már évekkorábban, részletekben teljesítette a kölcsönt adó felperes részére. Így nem volt olyan tartozása, amelyet a felperes érvényesen másra engedményezhetett volna. Az alperes személyes meghallgatása során is úgy nyilatkozott, hogy 680.000 forint kölcsönösszeg nem állt a felperes rendelkezésére, ezért került sor részéről mindössze 650.000 forint átvételére. A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza, hogy a 650.000 forint átvételéről szóló okiratban azonban nem került feltüntetésre, hogy a korábban aláírt 680.000 forint kölcsönről szóló megállapodás alapján a felperes csupán az elismervény szerinti 650.000 forintot vette át. Az alperes mindkét okiratot maga szerkesztette és saját kezű aláírásával látta el, tehát a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerint ezen okiratok teljes bizonyítóerejű magánokiratoknak tekinthetők, amelyek az ellenkező bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgálnak arra, hogy kiállítójuk az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta, vagy magára kötelezőnek ismerte el. Mindezekre figyelemmel az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a két okirat egy és ugyanazon jogügyletet takar. Az alperes ezen állítását a Pp. 164. § (1) bekezdésében előírt kötelezettsége ellenére hitelt érdemlően bizonyítani nem tudta. Nincs jelentősége annak, hogy a felperes ezen okiratok vonatkozásában azt állította, hogy kétszer 500.000 forintot adott át az alperes részére és az okiratban feltüntetett összegek már a tőkeösszeg utáni kamatot is tartalmazták. Az alperes mindvégig következetesen állította, hogy a kölcsönszerződések a valós kölcsönösszeget foglalják magukba.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a peres felek 2001. február 26-án írásbeli kölcsönszerződést kötöttek, amely szerint a felperes 5.420 DM-et és 5.720 USD-t átadott az alperes részére 2002. február 26-i lejáratával, kamatfizetési kötelezettség nélkül. Az alperes fellebbezésében is csupán állította,

hogy 2002. február 20. napján ebből a kölcsönből a felperes részére 5.700 USD-t visszafizetett, azt azonban semmivel nem bizonyította. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az idegen pénznemben fennálló, meghatározott kötelezettség késedelmes teljesítése esetén a nemzetközi pénzüpiaci kamatot vette figyelembe (EBH. 2000. 195.). Az alperes fellebbezésében csupán állította, hogy az elsőfokú bíróság által alkalmazott 4%-os mértékű LIBOR kamat eltűzött, és a perbeli időszakban az egyszer sem érte el a 4%-ot, sőt, annak egy részében a 2%-ot is alig haladta meg. Az alperes ezen állítását nem bizonyította, erre vonatkozó bizonyítási indítványt sem terjesztett elő, ezért a másodfokú bíróságnak e körben részbizonyítás lefolytatására a Pp. 164. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem volt lehetősége. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a 4%-os mértékű kamattól alacsonyabb késedelmi kamat megállapítására.

Nem alapos az alperes azon fellebbezési támadása sem, miszerint a 2.500.000 forint kölcsönre 2004. december 31-ig késedelmi kamat címén az ügyleti kamaton felül csupán 4% kamatot kellett volna fizetni, ami jelen esetben összesen 19% lenne. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a 2.500.000 forint összegű tartozás elszámolása során a késedelmi kamat mértékét. Nem vitás, hogy a felperest a szerződés megszűnéséig a felek által kikötött ügyleti kamat, azt követően pedig a törvényben meghatározott késedelmi kamat illeti meg. A késedelembe esés időpontjában hatályos Ptk. 301. § (2) bekezdése szerint a kötelezett a késedelembe eséstől a szerződésben kikötött mértékű kamaton felül az éves költségvetési törvényben meghatározott mértékű kamatot köteles megfizetni. A késedelmi kamat így két részből áll: egyrészt az ügyleti kamatból, valamint az éves költségvetési törvényben meghatározott mértékű kamatból. Tehát nem tévedett az elsőfokú bíróság, mikor évi 26%-os kamat figyelembe vételével számolt (BH. 2007. 369.).

Nem vitás, hogy az alperes megbízásából V. az alperes megbízottjaként járt el (Ptk. 474. §). Amennyiben a megbízott a felperestől visszakérte a hivatkozott 40.000 forintot és ezt az alperes részére nem adta át, abban az esetben az alperesnek V.-tal lehet elszámolnia a Ptk. 489. § (2) bekezdése alapján. Ez tehát az ők belső jogviszonyára tartozik, a felperest nem érinti.

Tévesen hivatkozik az alperes arra, hogy az elsőfokú bíróság a devizakölcsönrel kapcsolatos elszámolása során a Ptk. 290. § (1) bekezdése helyett a (2) bekezdés a) pontja alapján járt el. A Ptk. a fajta és mennyiség szerint meghatározott szolgáltatás teljesítése körében rendelkezik arról, hogy ha a kötelezettnek a jogosulttal szemben több tartozása áll fenn és a teljesítés nem fedezi valamennyi tartozását, miként kell a teljesítését elszámolni. E körben elsősorban a kötelezett rendelkezése az irányadó, ennek hiányában a teljesítést arra a tartozásra kell elszámolni, amire a kötelezett szánta [Ptk. 290. § (1) bekezdés]. Abban az esetben, ha a kötelezett nem rendelkezett és szándéka nem ismerhető fel, a teljesítést - ebben a sorrendben - a régebben lejárt, azonos lejárat esetén a kötelezettre

terhesebb, egyenlő mértékben terhes tartozások közül a kevésbé biztosított követelés fedezésére kell fordítani [Ptk. 290. § (2) bekezdés].

A pénzzolgáltatás teljesítéséről a Ptk. külön alcím alatt rendelkezik. A Ptk. 293. §-a értelmében ha a kötelezett kamattal és költséggel is tartozik, és a fizetett összeg az egész tartozás kiegyenlítésére nem elég, azt elsősorban költségre, azután a kamatra és végül a fő tartozásra kell elszámolni, a kötelezett eltérő rendelkezése hatálytalan.

A Ptk. 293. §-ának rendelkezéséből következik, hogy az abban meghatározott elszámolási sorrend csupán egy adott jogviszony körében irányadó, több önálló követelés kielégítési rendjére nem ad eligazítást, ezért több jogviszonyból eredő követelés fennállta esetében, valamennyi tartozás kiegyenlítésére nem elegendő pénzteljesítés elszámolására - mint ahogy a pénzzolgáltatás és fajlagos szolgáltatás - a Ptk. 290. § és Ptk. 293. §-ának rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Tehát több önálló követelésre történt pénzbeli részteljesítés elszámolása a Ptk. 290. §-ában meghatározott tartozásra, a Ptk. 293. § -a szerinti sorrend szerint történik (EBH. 2000. 311.). Figyelemmel arra, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a devizakölcsönt a felperes részére akár devizában, akár forintösszegben visszafizette, így az elsőfokú bíróság elszámolása során nem sértett jogszabályt.

A felperes csatlakozó fellebbezése nem alapos. Az elsőfokú bíróság a 4.000.000 forint felperes által történő átvételét igazoló egyszerű magánokiratot a Pp. 199. §-ára figyelemmel helytállóan értékelte. A tárgyalás és a bizonyítás összes adatainak mérlegelése alapján helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a hivatkozott átvételi elismervényt annak tartalmának ismeretében írta alá.

A kiemelt tényekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla perköltség tárgyában a pervesztesség-pernyertesség arányában a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott. A jogi képviselők munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg, mely a 4/A. § (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adót is tartalmazza.

A másodfokú bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesülő felperest az általa le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illeték megfizetésére, míg ugyanezen rendelet 14. §-a alapján az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2010. október 14.

. Lizák Tibor sk.  
a tanács elnöke  
. Molnár Ágnes sk.. Merőtey Anikó sk.  
előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:

Dankó Zsuzsanna  
írnok